

ΜΑΘΗΜΑ / ΤΑΞΗ :	ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ / Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΣΕΙΡΑ:	ΘΕΡΙΝΑ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ:	27/11/2011

ΚΡΗΤΙΚΟΣ
Δ. ΣΟΛΩΜΟΥ

1.[18]

.....
.....
Εκοίταα, κι ήτανε μακριά ακόμη τ' ακρογιαλί
Αστροπελέκι μου καλό για ξαναφέξε πάλι
Τρία αστροπελέκια επέσανε το 'να ξοπίσω στ' άλλο
Πολύ κοντά στην κορασιά με βρόντημα μεγάλο
Τα πέλαγα στην αστραπή κι ο ουρανός αντήχαν
Οι ακρογιαλιές και τα βουνά μ' όσες φωνές κι αν είχαν.

5.[22]

Αλλά το πλέξιμο άργουνε και μου τ' αποκοιμούσε
Ηχός, γλυκύτατος ηχός, οπού με προβοδούσε.
Δεν είναι κορασιάς φωνή στα δάση που φουντώνουν,
Και βγαίνει τ' άστρο του βραδιού και τα νερά θολώνουν,
Και τον κρυφό της έρωτα της βρύσης τραγουδάει,
Του δέντρου και του λουλουδιού που ανοίγει και λυγάει·
Δεν είν' αηδόνι κρητικό, που σέρνει τη λαλιά του
Σε ψηλούς βράχους κι άγριους οπ' έχει τη φωλιά του,
Κι αντιβουίζει ολονυχτίς από πολλή γλυκάδα
Η θάλασσα πολύ μακριά, πολύ μακριά η πεδιάδα,
Ώστε που πρόβαλλε η αυγή και έλιωσαν τ' αστέρια,
Κι ακούει κι αυτή και πέφτουν της τα ρόδα από τα χέρια·
Δεν είν' φιαμπόλι το γλυκό, οπού τ' αγρίκαα μόνος
Στον Ψηλορείτη όπου συχνά μ' ετράβουνεν ο πόνος
Κι έβλεπα τ' άστρο τ' ουρανού μεσουρανίς να λάμπει
Και του γελούσαν τα βουνά, τα πέλαγα κι οι κάμποι·

Κι ετάραζε τα σπλάχνα μου ελευθεριάς ελπίδα
Κι εφώναζα: «ω θεϊκιά κι όλη αίματα Πατρίδα!»
Κι άπλωνα κλαίοντας κατ' αυτή τα χέρια με καμάρι
Καλή 'ν' η μαύρη πέτρα της και το ξερό χορτάρι.
Λαλούμενο, πουλί, φωνή, δεν είναι να ταιριάζει,
Ίσως δε σώζεται στη γη ήχος που να του μοιάζει
Δεν είναι λόγια ' ήχος λεπτός
Δεν ήθελε τον ξαναπεί ο αντίλαλος κοντά του.
Αν είν' δεν 'ηξερα κοντά, αν έρχονται από πέρα
Σαν του Μαϊού τες ευωδιές γιομίζαν τον αέρα,
Γλυκύτατοι, ανεκδιήγητοι
Μόλις είν' έτσι δυνατός ο Έρωτας και ο Χάρος.
Μ' άδραχνεν όλη την ψυχή, και να 'μπει δεν ημπόρει
Ο ουρανός, κι η θάλασσα, κι η ακρογιαλιά, κι η κόρη
Με άδραχνε, και μ' έκανε συχνά ν' αναζητήσω
Τη σάρκα μου να χωριστώ για να τον ακολουθήσω.
Έπαψε τέλος κι άδειασεν η φύσις κι η ψυχή μου,
Που εστέναξε κι εγιόμισεν ευθύς οχ την καλή μου
Και τέλος φθάνω στο γιαλό την αρραβωνιασμένη,
Την απιθώνω, με χαρά, κι ήτανε πεθαμένη.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A. Στοιχείο που χαρακτηρίζει τα έργα της ωριμότητας του Δ. Σολωμού είναι η αποσπασματικότητα. Να εντοπίσετε στοιχεία που την επιβεβαιώνουν στο 1[18] απόσπασμα. Επίσης, να δικαιολογήσετε την αποσπασματικότητα ως αποτέλεσμα ρομαντικών επιδράσεων στο έργο του και όχι ως ένδειξη αδυναμίας συνθετικής.

(15 μονάδες)

B. Ποιες γραμματολογικές επιδράσεις αναγνωρίζετε στο απόσπασμα 1[18];

(20 μονάδες)

Γ. Σχολιάστε την 3^η αποφατική παρομοίωση για τον ήχο ως προς το περιεχόμενο και τη μορφή της.

(25 μονάδες)

Δ.

1. Πώς λειτουργεί το νέο μαγικό στοιχείο, «ο γλυκύτετος ήχος»; Θετικά ή αρνητικά; Αιτιολογήστε την απάντησή σας με βάση το κείμενο (120 – 140 λέξεις)

(10 μονάδες)

2. Τι μπορούμε να υποθέσουμε για τον συμβολισμό του ήχου; (απαντήστε σε μία παράγραφο)

(10 μονάδες)

Ε. Αδίδακτο κείμενο

Συγκρίνοντας το δημοτικό τραγούδι «Η λυγερή στον Άδη» και το δεύτερο απόσπασμα από τον «Κρητικό», να εντοπίσετε επιδράσεις στο έργο του Επτανήσιου ποιητή από τη δημοτική μας ποίηση, αλλά και διαφοροποιήσεις ως προς τη μορφή και το περιεχόμενο των δύο κειμένων.

(20 μονάδες)

Η λυγερή στον Άδη

Καλά το 'χουνε τα βουνά, καλόμοιρ' είν' οι κάμποι,
που Χάρο δεν παντέχουνε, Χάρο δεν καρτερούνε,
το καλοκαίρι πρόβατα και το χειμώνα χιόνια.

Τρεις αντρειωμένοι βούλονται να βγουν από τον Άδη.

Ο ένας να βγει την άνοιξη, κι άλλος το καλοκαίρι,
κι ο τρίτος το χινόπωρο, οπού είναι τα σταφύλια.

Μια κόρη τους παρακαλεί, τα χέρια σταυρωμένα.

«Για πάρτε με, λεβέντες μου, για τον Απάνου Κόσμο.

- Δεν ημπορούμε, λυγερή, δεν ημπορούμε, κόρη.

Βροντομανούν τα ρούχα σου κι αστράφτουν τα μαλλιά σου,

χτυπάει το φελλοκάλιγο¹ και μας ακούει ο Χάρος.

- Μα γω τα ρούχα βγάλνω τα και δένω τα μαλλιά μου,

κι αυτό το φελλοκάλιγο μες τη φωτιά το ρίχνω.

Πάρτε με, αντρειωμένοι μου, να βγω στον Πάνω Κόσμο,

να πάω να δω τη μάνα μου πώς χλίβεται για μένα.

- Κόρη μου, εσένα η μάνα σου στη ρούγα² κουβεντιάζει.

- Να ιδώ και τον πατέρα μου πώς χλίβεται³ για μένα.

- Κόρη μου, κι ο πατέρας σου στο καπελειό είν' και πίνει.

- Να πάω να ιδώ τ' αδέλφια μου πώς χλίβονται για μένα.

¹ φελλοκάλιγο = υπόδημα με φελλό

² ρούγα = δρόμος

³ χλίβομαι = θλίβομαι

- Κόρη μου, εσέν' τ' αδέλφια σου ρίχτουνε το λιθάρι.
- Να ιδώ και τα ξαδέλφια μου πώς χλίβονται για μένα.
- Κόρη μου, τα ξαδέλφια σου μες στο χορό χορεύουν».

Κι η κόρη ναναστέναξε βαθιά στον Κάτω Κόσμο,
κι ανάψανε τα καπηλειά, κι εκάηκαν οι ρούγες,
εκάη και το λιθόρεμα, πόριχταν το λιθάρι,
εκάη κι η δίπλη⁴ του χορού, π' εχόρευε η γενιά της.

Δημοτικό τραγούδι

2 [19.]

Πιστέψετε π' ό,τι θα πω ειν' ακριβή αλήθεια,
Μα τες πολλές λαβωματιές που μόφαγαν τα στήθια,
Μα τους συντρόφους πόπεσαν στην Κρήτη πολεμώντας,
Μα την ψυχή που μ' έκαψε τον κόσμο απαρατώντας.
(Λάλησε, Σάλπιγγα! Κι εγώ το σάβανο τινάζω,
Και σχίζω δρόμο και τς αχνούς αναστημένους κράζω:
«Μην είδετε την ομορφιά που την Κουιάδα αγιάζει;
Πέστε, να ιδείτε το καλό εσείς κι ό,τι σας μοιάζει.
Καπνός δε μένει από τη γη· νιος ουρανόσ εγίνη·
Σαν πρώτα εγώ την αγαπώ και θα κριθώ μ' αυτήνη.
- Ψηλά την είδαμε πρωί· της τρέμαν τα λουλούδια
Στη θύρα της Παράδεισος που εβγήκε με τραγούδια·
Έψαλλε την Ανάσταση χαροποιά η φωνή της,
Κι έδειχνεν ανυπομονιά για να 'μπει στο κορμί της·
Ο ουρανόσ ολόκληρος αγρίκαε σαστισμένος,
Το κάψιμο αργοπόρουνε ο κόσμος ο αναμμένος·
Και τώρα ομπρός την είδαμε· ογλήγορα σαλεύει·
Όμως κοιτάζει εδώ κι εκεί και κάποιονε γυρεύει»).

⁴ δίπλη = γύρος

